

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
P. O. Box 1005
WASHINGTON 13., D. C.

MAGYAR KULTURÁLIS FIGYELŐ
Hungarian Bimonthly — Revista Húngara
Revue Hongroise

Előfizetési díj: Északamerikában
egész évre \$ 4.00, félévre \$ 2.00
Más országban havi két coupon

DOMJÁN JÓZSEF AMERIKÁBAN

Domján József fametsző-művészünk, aki az 1956-os magyar forradalom menekültjeként érkezett az Egyesült Államokba, alig két éves itt-tartózkodása alatt jelentős sikereket ért el. Két rövid, de nehéz munkával eltöltött esztendő alatt közel 25 önálló kiállítása volt a legnagyobb városokban, olyan előkelő galériákban mint a Kennedy Gallery vagy a Philadelphia Art Alliance. Számos nagy múzeum - közöttük a Metropolitan Museum of Art, Cincinnati Art Museum - vásárolta meg műveit. Az Egyesült Nemzetek Gyermekegélyző Alapja hagyományos karácsonyi levelezőlapjai között lo millió példányban nyomtatta ki két színes fametszetét s most jelent meg első amerikai tárgyú, kézzel nyomott és fametszetekkel illusztrált könyve Henry Hudsonról, a nagy felfedezőről.

Domján sikereit többen méltatták folyóiratokban, ujságcikkekben s a hívatott amerikai művészkörök és kritikusok elismerése sem maradt el. Alig hogy Domjánt a Metropolitan Museum alapító-tagságával tisztelték meg, az American Artist című előkelő művészeti folyóirat októberi száma 12 hasábos nagy cikkben ismertette munkásságát. A számos színes és feketefehér műnyomattal díszített méltatást a folyóirat főszerkesztője, Norman Kent - neves grafikus művész és műkritikus - írta. A művész-társ meleg megértésével és elismerésével áthatott cikk, mely a Domjánról Amerikában eddig megjelent legterjedelmesebb méltatás, megérdemli hogy rész-

letesebben ismertessük, annál is inkább, mert nemcsak írójárak, hanem az American Artist köré csoportosult jelentős modern amerikai művészeknek, a véleményét is kifejezi.

Meleg elismerés és mély humanitás csendül ki mindjárt a cikk bevezetéséből. «Az emberi élet legihletőbb élményei közé tartozik, ha tanuja lehet emberek és művészek küzdelmének, amikor mindenüket elvesztve új életet kezdenek és ezt a nehéz küzdelmet sikeresen véghez is viszik. A művészetek története számos ilyen esetet örzött meg» - írja Kent, majd így folytatja: «Különösen korunk teremtett két nagy világháborúval, gazdasági válságokkal és tömeggyilkosságaival olyan földindulásokat, amelyekben szükség van ilyen küzdő és győzedelmeskedő egyéniségekre. Olyan művészekre van szükség, akik az ideológiai, normák és produkciótáblák, a sablonos művészeti formák utánzása helyett elhivatottságukkal, mély tudásukkal és odaadó munkájukkal vezetik ki korunk művészetét abból az ingoványból, melybe süllyedt». Ilyen művész Domján József, akinek neve most kezd ismertté válni Amerikában.

E bevezetés után Domján küzdelmes életét, akadémiai tanulmányait, fiatalkori 10.000 kilométeres európai vándorutját ismerteti a szerző. Röviden ír magyarországi és skandináv országokban rendezett kiállításairól, majd Domján Amerikába kerülésének körülményeit így ismerteti: 1956 októberében Domján

műveiből Svájcban rendeztek nagy kiállítást. Erre a művész is kiutazhatott s így Genfben érte a magyar forradalom híre. Az eltiport ország romlásáról már Budapestről elmenekült feleségétől és három gyermekétől kapott megrázó leírást. Népe történetének ez az újabb tragikus eseménye ihlette fametszetű magyar történelmi képeskönyvének («Magyar Legenda») megalkotására.

Svájcban a magyar bábkormány ügynökei megkörnyékezték Domjánt. Jelen-tős pénzösszeg, professzori állás, gondtalan élet felajánlásával igyekeztek őt és családját visszacsábítani. Lefestették előtte az emigráns magyar művészek küzdelmes és tragikus sorsát. Norman Kent, a művész-cikkíró, különösen kiemeli azt hogy a küzdelmes és fáradságos művészi munkához szokott, elhivatott Domjánt mindezek a csábítások sem térítették el kitűzött céljától.

Domján akkor sem ijedt meg, amikor az Egyesült Államokba kerülve azt tapasztalta, hogy a fametszetek általában nem tartoznak a közönség és a gyűjtemények által kedvelt művészeti alkotások közé. A tehetségére és addigi munkásságára felfigyelő Rockefeller Foundation anyagi támogatása lehetővé tett számára néhány hónapi gondtalan munkát s ő székel fafaragó őseitől örökölt tehetségével és munkabíráásával hozálátott új színes fametszetek remekeléséhez.

Az amerikai művészi körökben nagy feltűnést keltett cikk utolsó részében Norman Kent Domján eredeti művészetéről és utólérhetetlenségéről ír elragadtatott hangon.

«Én, aki már harminc esztendeje ismerem a fametszés minden csinját-binját s e művészet történetét, amikor először láttam Domján alkotásait, a színeknek olyan bámulatraméltó felhasználását tapasztaltam, amilyennel eddig sohasem találkoztam. Hogyan tudja Domján ezeket a ragyogó olaj-színeket a metszett falapokra rá-

vinni s aztán olyan csodálatos egyenletességgel rányomtatni a papírlapokra?».

Erre a kérdésre igyekszik aztán válaszolni a szerző Domján művészeti technikájának leírásával. Ir a művész különleges késeiről, melyekkel olyan híven tudja kialakítani művészi mondanivalót. Ismer-teti technikáját, amellyel néha 6-8 faragott lapot is használva — maga nyomja színes fametszeteit. Külön megemlékezik arról a féltő gondosságról, amivel ugyancsak sajátmaga készíti elő a nyomáshoz szükséges festékeket s Domján «speciális nyomópréséről» — a hüvelykujjáról — mellyel egyenként gondosan simítja rá a lapokat a befestékezett ducokra. Elismeréssel említi Domján fametszeteinek egyenletességét s a művészi finomságot, amely minden apró részletből sugárzik.

Elismerése újabb meleghangú kifejezésével így fejezi be Kent a cikket: «Domján, aki művészetében egybeolvasztotta festői tehetségét és a díszítőformák kedvelését, sikeresen alakított ki magából egy olyan művészegyéniséget, akit sohasem fog fenyegetni a veszély, hogy eltűnik a stílusok tengerében. Remélem hogy munkássága, küzdelmei és sikerei megihletik és bátorítják majd mindazokat a művészeket, akik a fametsző művészet nemes, de küzdelmes útját járják».

Szabó György
(New York)

Kazinczy A mi nyelvünk anya, leány
Ferenc: s ismert rokon nélkül úgy
áll a többi nyelvek közt,
mint a fönix az ég mada-
rainak számában. Mi ezt a
nyelvet szeretni tartoznánk,
ha ily szép és a maga ne-
mében egyetlen nem volna
is, mert a mienk.

KORUNK MŰVÉSZETE - TÚL A HOLTPONTON?

Azok a francia festők, akik a múlt század első felében odahagyták Párizst, a művészetek Mekkáját és elvonultak a barbizoni erdők közé, bizonyára nem is gondoltak arra, hogy ebből a kezdeményezésből olyan hullám gyűrűzik, mely még egy század multán se nyugszik meg. A barbizoni festők ideálja a «realista festészet» volt, szemben a már valóban üres formalizmussá lett klasszicizmussal, a hazug romantikával és a pakfonként kongó, szinpadias történeti festészettel. Ha ma visszanezünk törekvéseikre, azt kell mondanunk, hogy jelentőségüket nem az adja meg, hogy a «realista festészetet» megteremtették, hanem az, hogy elindítottak egy nagyszzerű művészi forradalmat.

A realizmusból nőtt ki az impresszionizmus és Manet, Monet után már könnyű nyomon követni a fejlődést, a szétágazásokat. Az impresszionizmusból csak egy lépést tett tovább Sisley és Signac s már a «neoirpresszionizmushoz» (pointilizmus) érték. Mig azonban a realisták és az impresszionisták tulajdonképpen csak a formákat szabadították fel, de a valóság ábrázolására törekedtek, e formai ujitások után kisarjadó postimpresszionizmus már a szellem, a látás új tájain halad dagadó vitorlákkal. Cézanne művészete a legjelentősebb ebben a vonatkozásban s a cézanni művészet nélkül nehéz lenne elképzelni akár Gauguin, Van Gogh vagy éppen - Picasso, Kokoschka és Carra művészetét.

A XX. század elején tehát a képzőművészet a teljes felbomlás képét mutatja: a művészek (természetesen azok, akik nem alkudtak meg a nagyközönség körében egyedül népszerű «akadémikus naturalista» pikturával) merészen és tudatosan az új művészeti stílus kialakításán fáradoznak. A kubisták szubjektív módon újjá akarják teremteni a valóság formáit. A futuristák az élet lényegét a mozgásban vélik felismerni s ezt akarják kifejezni «szimultanista» és «dina-

mikus» módon. Az expresszionisták azt hangoztatják, hogy a művész számára a külső világ nem sokat jelent: a lényeg a belső világ, a művész vívódása, gondolatai és a tudatalatti én. Az első világháború kitörése előtt nem lehetett látni, vajon merre halad, merre fejlődik a művészet? A kubizmus, Picasso festészetében eljutott már a teljes elvontságig (absztrakció). Nem kétséges, hogy e nagy művészeti forrongásból szebbnél szebb alkotások születtek. Gondoljunk csak Kokoschka expresszionista portréira, vagy Matisse csodálatosan finom vásznaira.

A forradalmi láz nem szűnt meg az első világháborúval. A futurizmus ugyan elvesztette hangos, kezdeti lendületét s hovatovább művészettörténeti érdekesség lett csupán, a kubizmus se biztatott sok jóval, hiszen Picasso időnkint egy-egy lépést tett a valóságábrázolás felé, majd ismét az absztrakcióval kísérletezett. Talán az expresszionizmusban volt a legtöbb erő. De már új irányok tűntek fel: legtöbbnek már csak a neve marad meg (dadaizmus, supermatizmus, konstruktivizmus, tatlinizmus, stb.), de ugyanakkor, egyrészt kialakult egy stilizáló forma és Salvador Dali pikturájában véglegesnek tekinthető képet kapott a szürrealizmus.

A két háború között a két diktatura, a nemzetiszocialista Németország és a bolsevista Oroszország szembe fordult a művészeti szabadsággal, a «modern művészettel» s mindegyik megteremtette a maga üres, felszínes, formalisztikus propaganda művészetét: az «új tárgyaságot», illetve a «szocialista realizmust». (Ha e két irány «alkotásait» összehasonlítjuk, meghökkentő a hasonlóság: itt vidám SS-legények menetelnek nótaszóval s virágcsokorral a kezükben, ott vidám vörös-katonák énekelnek és játszadoznak galambokkal és kisgyermekkel...).

A század közepéig lezajlott még egy világháború, roppant erők csaptak össze,

teljes lett az eszmei zür-zavar s a művészet se tudott kikerülni ebből. A háború utáni «modern» tárlatokon és biennálékon az «absztrakt művészet» játssza a vezető szerepet, mely azonban nem a dekoratív művészet igényével lép fel (melyre egyébként jogosult lenne!), hanem mint önálló művészeti irányzat. Ez jelenti a mélypontot: egyik oldalon a közönség vásári izlésének kiszolgálói, kézügyességen túl nem lépő naturalista-akadémikus piktorok, a másik oldalon a tehetetlen, egyhelyben topogó és érzelmetlen «absztraktok».

Valóban ez lenne e század művészetének keresztmetszete? A kép így elég lehangoló és siralmas. E dekadencia mellett azonban éppen az utolsó évtizedben egyre sokasodnak a biztató jelek, melyek arra engednek következtetni, hogy a mélyponton már túljutottunk, a hullámvölgyből kiemelkedünk s mégiscsak kialakul korunk új művészeti stílusa.

Ha mélyebben nézzük, hogy tulajdonképpen mi volt e válság oka, arra a megfontolásra kell eljutnunk, hogy a modern művészi törekvéseknek semmi kapcsolatuk nincs a - múlthoz. Az impresszionisták, sőt a postimpresszionisták is sokat tanultak az előzőktől. Cézanne művészetének kialakulására nagy hatással volt Rembrandt és főleg Goya. Az impresszionisták a távolkeleti, kínai és japán művészetben keresték ideáljaikat s nem véletlen, hogy éppen Hokusai-t tanulmányozták alaposan. Picasso s vele a korai kubisták az afrikai szobrászat eredményeit értékesítették. De vajon, mi áll a mai «absztrakt» művészetek mögött? Semmi. Hol hát a megoldás?

A művészek ott tudnak szintézisbe jutni, ahol a - népművészethez, vagy az ősi művészethez nyúlunk vissza. Az utolsó évek során foglalkoztam a latinamerikai festők alkotásaival. Diego Ribera, Orozco, Siqueira, stb. mexikói művészek egy különös és nagyszerű új művészeti stílus teremtettek meg és pedig oly módon, hogy e század nagyszerű stílustörekvéseit szintézisbe hozták egyrészt az ősi indián, azték és maya kultúrák mű-

vészeti elemeivel, másrészt a ma is élő indián népművészettel. Ugyanezt láttam perui és bolíviai festőknél, akik az inka művészethez nyultak vissza és a brazil Candido Portinari-nál, aki ugyancsak nem mentes az indián és a braziliai néger művészet hatásától. (S ezek után mindjárt egy magyar művész neve kívánkozik a felsoroltakhoz: Domján József neve).

Ebben a században a zene is válságba jutott, amíg nem jött egy nagy magyar zseni, az ősi magyar, keleti örökséggel, a magyar népzenevel és Bartók Béla meg nem teremtette e kor muzsikáját. Most egy magyar művész jelentkezik Domján személyében, aki a képzőművészet Bartók Bélájaként tudatosan megteremti az új európai művészeti stílust. Domján művészetében, látásában, felfogásában, stílusában és stílus elemeiben a magyar népművészet kimeríthetetlen kincsestárára támaszkodik. Jobb utat nem is választhatott volna. Eredményei máris igazolják törekvéseit és szándékait. Ahogy a latinamerikai művészek megteremtettek egy új stílust, úgy az új, európai stílus megteremtése éppen egy magyar művész nevéhez fűződik. Domján eszköze a - fa. A színes fametszetnek csak a japánokhoz és a kínaiakhoz mérhető mestere. Művészetének legfontosabb eszköze a legősibb magyar művészszerszám: a bicska. Színeiben és formáiban a mi, ősi magyar álmaink ragyognak fel. Egyesíti magában a japán, kínai és perzsa művészet minden finomságát, színgazdagságát, ugyanakkor sajátos magyar formákat mutat s mindenek felett mégis - európai.

Azt hiszem, a jövő művészete ebben az irányban halad. Bizonyára, mindenütt jelentkeznek majd az újak, akik népük művészetének buzgó forrásaihoz nyúlnak s akiknek művészete így nem csupán szabad művész-szellem kalandozásai lesznek, hanem a népek vágyainak, álmainak, örömeinek, bánatainak, tragédiáinak, ünnepeinek kifejezője és hordozója.

Kutasi Kovács Lajos
Sao Paulo

A Philharmonia Hungarica

Sok magyar muzsikust játék közben zörgetett fel a forradalom zajos hirnöke, a géppisztoly kattogása. Beledörömbölt ritmusukba s feldöngette bennük az óhajtott szabadság reményét. De a varázslatos szabadság ujjongó Crédóját már a prelüdnél beléjük fojtotta a forradalom véres letörése.

A magyar forradalom, mely erősen megrázta a tehetetlen Nyugatot, felbecsülhetetlen szolgálata mellett, tehetségében egyedülálló kulturális anyagot is produkált a borzalmaktól megviselt kétszázézer menekültje között. Ebben a kulturális anyagban ott volt több száz kitűnő zenész; köztük előadóművészek, Magyarország legjobb zenekarainak koncertmesterei, szólistái, jó nevű hangszeresei, énekesei, karmesterei is.

Az elmenekült zeneművészek gondolataiban a Nyugat a szabad művészeti élet nyújtotta lehetőségeket csillantotta fel. Remélték a külföldi zenekarokba, kamara-együttesekbe való bejutást, a réggen óhajtott koncert-turnékat, szélesebb zenei köröknek, új országoknak, a nyugati zenei világnak meghódítását s elismerésének elnyerését. De ezek az egyéni álmok, amik a menekülés veszélyei között születtek meg, a művészekben egyre inkább átformálódtak egy magyar zenei összefogás tervévé, ahogy a vasfüggönyön átjutva mind többen és többen szerettek egymásról tudomást.

Legtöbben hangszer nélkül voltak kénytelenek hazájukat elhagyni, mások egyetlen csomagukat, hangszerüket szorongatva kusztaák át a határt. Azonban hangszerrel, vagy hangszer nélkül egyet mindannyian magukkal hoztak; tehetségüket s a zene rajongó szeretetét. Ezeknek az egyéni értékeknek összefogására és egységgé teremtésére Rozsnyai Zoltán vállalkozott.

Rozsnyai Zoltán 33 éves kora ellenére is kiváló zenei karrierre tekint vissza. Tehetsége, ami már 10 éves korában

mint csodagyermeket vitte a közönség elé egy Mozart zongoraversennyel, csiszolódott Dohnányi Ernő (jelenleg Tallahasseeben a Florida Allami Egyetem professzora) vezetése alatt. Több sikeres otthoni nyilvános szereplés után 16 éves korában, mint díjnyertes került vissza a firenzei zongoraművész versenyről. Már fiatal középiskolás korában Bartók Bélától vett órákat, amik egész életére kihatóan inspirálták. Olaszországban Carlo Zecchi mellett tanult, s a zeneszerzési tanszakot Budapesten, Veress Sándor (jelenleg a berni konzervatorium tanára) irányítása alatt végezte. Ugyancsak szenvedéllyel tanult orgonát is és a karnagyképző tanszakot Ferencsik Jánosnál, ott-hon élő legnagyobb karmesterünkénél végezte.

A Debreceni Operának, a második legnagyobb magyar társulatnak, három évig volt vezetője. A miskolci és pécsi szimfonikusokkal való sikeres karnagyi működése után átszervezte s vezetője lett a Győri Philharmonikus Zenekarnak. Bár utolsó állandóbb állomása Győr volt, 1955-ben kinevezték a Budapesti Magyar Filharmoniai Társaság másodkarnagynak Ferencsik mellé. 1956 nyarán Rómában, a nemzetközi karmesteri versenyen az első három közt végzett. Ennek eredményeképpen külföldi meghívásokat kapott s többek közt a legrégebbnek ismert zenei szervezetnek, a világhírű római Santa Cecilia zenekarát is dirigálta. Körutjáról 1956 október 19-en a forradalom kitörését megelőző morajló napokban érkezett vissza Magyarországra.

Forradalom alatti magatartása, igaz, hazaszerető magyaré volt, mint az azt megelőző nehéz éveken át, amikor sohasem alkudott meg a rendszerrel. Bár tehetsége miatt nyitva állt részére a közeli Nyugat, ahonnan mind több és több meghívást kapott vendégszereplésre, mégis elmenekült. November 15-én nekiindult ő is, maga mögött hagyva hazáját s mindenét.

Bécsbe megérkezve azonnal kereste a menekült zenészeket. Kapcsolatot vett fel a rádió vezetőségével, akik között régi ismerőse is akadt s rábeszélte őket, hogy közöljenek felhívást egy alakuló gyűlésre, a Szabad Magyar Philharmoniai Zenekar megszervezésére. Ezt naponta háromszor nemcsak németül, hanem a szigorú szabályzat ellenére magyarul is sikerült bemondatnia.

A felhívásra tíz nap múlva már 60-70 zenész jelentkezett, majd később több százan, közöttük sokan dilettánsak. December 10-én Zürichben a városi tanács elnökével tárgyalt a jövő zenekar svájci letelepítéséről s anyagi támogatásáról. Zürich városa hamarosan szép adományt szavazott meg a szervezés alatt álló zenekar részére. Közben Doráti Antal meghívta Amerikába, zenekarának, a Minneapolis Symphony Orchesternek vezénylésére. 18-án már Dorátival felváltva adott koncertet, melynek teljes jövedelmét a megalakuló zenekar kapta. New Yorkban televíziós és sajtóértekezlete közben hívta fel Stokowsky s karácsony estéjét vele töltötte.

Ausztriából közben a menekültek ezrei vándoroltak tovább s a több hetes várakozás a Bécsben maradt muzsikások között türelmetlenséget keltett. Megnyílt a jobb nevű zenészek számára a nagy külföldi zenekarokhoz való szerződés lehetősége s több, külföldön már ismert nevű nemzetközi versenyeken díjazott szólista komoly ajánlatokat kapott jónevű együttesektől. Ennek ellenére az egyéni siker utáni törekvést félretéve, majdnem kivétel nélkül mind megmaradtak a haza s a magyar zene szeretetének ideálja mellett s türelemmel kivárták azt a hónapokig tartó bizonytalan időszakot, ami alatt hangszerekről s próbatermekről csak álmodhattak.

Az újabb, várakozásra való felhívások, a Svájcban való letelepedés reményei közt, a szabad világban élő zenészek és zenebarátok felajánlott segítsége és biztatása mellett, tárgyalva a Milwaukeeba való együttes kivándorlásról, bíva Rozsnyai emelkedő publicitásában,

vendéglőkben gyülekeztek, időnkint a néhány meglévő hangszerrel adott spontán játékokkal kifizetve a számlát, vagy biztosítva másnapra egy helyiséget. A Szabad Magyar Zenekar megteremtésének tervéről értesülve s ennek komolyágát látva az értékes erkölcsi támogatás mellett több részről párhuzamosan megindult a különféle technikai és anyagi támogatás. A már régebben kivándorolt és külföldön nagy hírnevet szerzett magyar zenészek összeköttetésekkel igen sokat tettek ennek érdekében. Hogy csak a karmesterek közül Doráti mellett még egy nevet említsünk, Ormándy Jenő a Philadelphai Szimfónikusok vezetője, tett felbecsülhetetlen értékű lépéseket a Ford és Rockefeller alapítványoknál.

Közben megalakult egy kitűnő reputációjú, nagy nevű művészekből álló bíráló bizottság a technikai előkészületek segítésére. A jelentkezőnek, tekintet nélkül arra, hogy a budapesti Operának volt-e koncert mestere, vagy espressóban való játszásra kényszerült, át kellett esnie, legtöbbször kölcsönzött, idegen hangszereken játszva a komoly próbajátékon. Akik ezen megfelelték, a további kiválogatás céljából a bíráló bizottság elé kerültek. E bizottság tagjai: Karl Boehn (a bécsi opera művészi vezetője), Ober-

FIZESSEN ELŐ A

HIRÜNK A VILÁGBAN - ra

a világmagyság és a magyar emigráció kulturális figyelőjére

Vegyen részt ankétjein!

Nyerjen díjat pályázatain!

A HIRÜNK A VILÁGBAN

figyelemmel kíséri, mit tud s mit hisz rólunk a világ, ezzel előkészíti hírünk megjavítását, reális tükröt tart sokszor illúzióban élő honfitársunk elé s valódi kulturális értékeink bemutatásával, távolmaradva a napi politikától, erősíti a szétszórta magyarságban az összetartozandóság érzését.

Előfizetési díj:

Északamerikában egész évre \$ 4.00,
félévre \$ 2.00.

Más országban havi két postai coupon.
Az előfizetéseket kérjük az alábbi címre küldeni:

HIRÜNK A VILÁGBAN

P. O. Box 1005, Washington 13 D.C.USA

mayer professzor a bécsi filharmónikusok elnöke), a magyarok közül a nemrég elhunyt Zathureczky Ede (a budapesti Zeneművészeti Főiskola főigazgatója) és hasonló tekintélyek, végül is mintegy hetven művészt válogattak össze a kvalifikáltak közül. A zenekar tervének, céljának és értékének mindinkább bebizonyosodó komolysága, az előzetesen megindított tárgyalások eredményeként a remélt nagyobb anyagi segítség is realizálódott. A Ford, Rockefeller, Catherwood Foundationok, a párizsi Congrès pour la Liberté Culturelle, a Swiss Committe for Aid to Hungarian Freedom Fighters, az International Rescue Committee mellett többszáz magánszemély adománya és természetbeni segítsége lehetővé tette az új zenekar működésének megindulását.

Létrejött egy zenekari tervező és végrehajtó bizottság s ez a zenekar főfeladatává a komoly magyar zene interpretálását tette. Tudták, hogy ezzel két célt érhetnek el; egyrészt a világviszonylatban is egyik legmagasabb elismerést megérdemlő magyar alkotóművészetnek szolgálnak, másrészt egy új zenekar Bartók és Kodály tökéletesebb tolmácsolásával inkább maradhat versenyképes a jó hírnevű külföldi zenekarok között.

A Bécs melletti Baden gyógyfürdőhelyen telepedtek le. 1957 március 1-én a még csak 45-50 tagú zenekar Rozsnyai vezetésével megtartotta első próbáját. Három havi szerződés formájában biztosították a tagok ottmaradását s megindult a lázas készülődés, hangszerek beszerzése s a rendszeres próbák a tökéletesebb összedolgozásra. Április közepére már együtt volt hetven tag és a zenekari kellékek legnagyobb része. Repertoárjuk első darabjait fáradhatatlanul csiszolták. Bár Badenben adott kezdeti helyi koncertjeikkel részben biztosították elhelyezésüket, a közös jóakarát és lelkesedés ellenére, egy teljesen új, most már Philharmonia Hungarica nevet viselő zenekar jövőjének kellő megformálása az anyagi feltételek megteremtése

után is még óriási problémát jelentett. Az első pillanatban sokat ígérő összesített pénzügyi alaptól csak a kezdeti kiadásokat tudták fedezni. A hangszerek és zenekari kellékek beszerzése mellett ruhák vétele, a zenekari tagok és családjaik jobb elhelyezése és ellátása, valamint a próbalehetőségek biztosítása után nem sok maradt a tulajdonképeni zenei élet továbbfolytatására.

Az otthonról szállingózó kósza hírek s ügynökök aknamunkája is sokszor kikezdte a zenekar lelkesedését, de a megteremtett egységet s a zenészek magyar mivoltát nem nagyon tudta gyengíteni. Egy-két muzsikus elhagyta ugyan a zenekart sokat ígérő szerződés, vagy kivándorlás miatt, ezek közül azonban többen vissza is mentek a zenekarhoz azóta.

Ungár Tamás, a zenekar másodkarmestere, aki a fiatal Rozsnyainál is öt évvel fiatalabb, a budapesti Zeneakadémián végzett 1956 tavaszán. Alig kapta meg első szerződését a szegedi Operához, el kellett menekülnie hazájából s meg sem állt Milánóig, hogy olasz mesterek mellett csiszolhassa tudását. 1957 tavaszán került a magyar együtteshez s tehetségével és fáradhatatlan igyekezetével nagy segítséget jelentett. Nemcsak karmester: mint elsőrangú brácsás is játszik a zenekarban. 1959-ben a bécsi zeneakadémián is megszerezte karnagyi oklevelét, mint osztályelső.

A kezdeti nehézségek ellenére is az irányítást a zeneileg jól felkészült és ragyogó szervező erővel megáldott Rozsnyai kitűnően ellátta. Így már az első, 1957 május-végi, Bécsben adott koncertjük sikere bebizonyította, hogy ez a kiváló együttes hamarosan élvonalbeli zenekarrá fejlődhet. Ezzel a további támogatásra megnyerték a bizalmat. Ezen az első bemutatkozáson, a világhírű magyar csellóművész, Starker János (az Indiana State University tanára Bloomingtonban) volt a szólista. A kritikák a legnagyobb elismeréssel szóltak Rozsnyairól és a zenekarról. A bemutatkozást «triumphant success» - nek minősí-

tették.

A zenekar jövőjében való bizalmát sok világhírű művész vendég-fellépésével bizonyította be. Szigeti József mellett Yehudi Menuhin többször lépett fel a Philharmonia Hungaricával mint szolista. Ezzel Menuhin nemcsak komoly publicitást és reputációt szerzett a zenekarnak, de sohasem fogadott el honoráriumot érte. Önálló bécsi koncertjére, ahová már nem lehetett jegyet kapni, meghívta a teljes zenekart s a 72 tagot maga köré ültette fel a pódiumra. A zenészek s karmesterük önbizalmát erősen növelte legelső Bartók-hegedűverseny próbájuk mikor Yehudi Menuhin a teljes művet félbeszakítás nélkül végigjátszva azt mondta, hogy ilyen összjátékot és megértő muzikalitást első alkalomra még nem tapasztalt művészi pályája során egy zenekarnál sem.

A kezdeti időszakban adódott sok megható jelenetből szinte nem lehet kiválogatni a legszebbet. Többüknek hangja érzékenyült, mikor visszaemlékeztek az 1957 júniusában adott bécsi koncertjükre, amit a televízió is átvett. Ezen — Beethoven Egmont nyitánya s Bartók hegedűversenye (Menuhinnal) után — Kodály Psalmus Hungaricusának előadása alatt a nézőtérről felhallatszott a hangos zokogás. Menekültnek kell lenni ahhoz, hogy valaki átérezhesse, amit ők éreztek, hazájuktól frissen elszakadva, emlékükből harcban elesett barátaikkal, otthon rekedt családtagjaikkal, a Vasfüggöny tövében, a magyar rónák szomszédságában, amikor felhangzott:

«Mikoron Dávid nagy búsultában...».

Doráti Antal, Bartók és Kodály zenéjének propagálója az egész világon, Bécsben járva örömmel fogadta el a Philharmonia Hungarica zenei tanácsadói szerepét. Azóta is, mint a magyar zenekar művészeti igazgatója, idejét megosztva a zsúfolt programú minneapoliszi zenekarával, lemondva a tiszteletdíjról, látja el misszióját. A zenekar vendég-karmesterei voltak még: Josef Krips, Andreas Volkmar, Hans Swarowsky és Werner Egk.

A Philharmonia Hungarica fáradhatatlan munkája, lelkesedése meghozta az eredményt s több, mint száz koncertet adva Nyugat-Európa majdnem minden államát bejárták, dicsőséget szerezve a magyar zenének. Hágában adott koncertjükön a holland királynő is megjelent, a brüsszeli világkiállításán mint egyetlen külföldi zenekar játszottak az amerikai hangversenyeken; résztvettek továbbá Europa-szerte a legnagyobb zenei fesztiválokon. Diadalútjuk eredményeként a jövő szezonnra már egy sereg kitűnő ajánlatuk van. Egyöntetű vélemény, hogy a Philharmonia Hungarica ma már Európa egyik legjobb szimfónikus zenekara.

Zsakó Gyula
New York

(Folytatjuk)

Németh László: A magyarság előtt egy választás van: meghalni vagy kovász népnek lenni... Osztom a magyar alkotóknak, gondolkodóknak a magyarságba vetett fájdalmas hitét s én is elátkozott vagy elvárszolt népnek tartom, én is azt hiszem, hogy halálával egy ki nem próbált, Európa számára is értékes minőség-elv semmisül meg... A minőség szocializmus nem önkényesen választott megoldás, hanem a Magyar Elv, mozgásban, érvényesülésben, az élet egész területén. Nem egy akármilyen népnek ad programot, hanem egy olyan népnek, amely csak akkor maradhat fenn, ha elit tud lenni. A magyar sorskérdések olyan megoldhatatlanul nehezek, hogy az a mozgalom, amely megoldja őket, okvetlenül európai mozgalom is: a magyar reform vagy nem reform vagy a környező népek számára is példa. (1940).

NYUGATI FIGYELŐ

AMERIKAI EGYESÜLT Kossuth nővérének NYUGAT-NÉMETORSZÁG

ALLAMOK

Szabó Sándor

Csehov «Három nővér» c. darabjában lépett először angolnyelvű szerepben az amerikai közönség elé. A *New York Post* (1959, IX. 22.) szerint «nyugodtan meg lehet jósolni, hogy alakítása nagy siker lesz; nemcsak kitűnő színész, de sex appealje Boyer-ével vetekszik».

Magyar Intézet

nyílt meg a new brunswicki Rutgers University-n, március 16-án. Az intézet az American Hungarian Studies Foundation programját fogja folvtatni. Ezévből megkezdődik az egyetem a magyar nyelv tanítása, a későbbi években bevezetik a magyar irodalom és történelem oktatását is. 1959 júniusában megszűnt az Elmhurst College magyar tanulmányi programja; 17 év alatt 200 hallgatója volt.

Az «Atlantic Monthly»

minden évben pályázatot hirdet megtörtént események regényes feldolgozására. Az 1958-as díjat Pálóczi Horváth György nyerte «Undeatead» c. regényes önéletrajzával. A díj 5,000 dollár. A könyv Angliában és az USA-ban megjelent. A *New York Times Book Review* (1959, X. 25.) Sulzberger bírálatát közli a műről.

Kiss N. Antal

nyerte azt a díjat, amit az amerikai hadügyminisztérium minden negyedévben az amerikai fegyveres erők újságjának ad. Ezévből nyarán a «Musket»-et, Kiss N. Antal lapját tüntették ki. A díjat 1959, VIII. 24-én adták át egy amerikai hadihajón, a USS Lexington-on, a kitüntetettnek.

leszármazottai

élnék Worcester, Mass., városában. Róluk s Kossuthról szól a *Worcester Sunday Telegram* (1959, III. 8). képes riportja.

ANGLIA

Martzy Johanna

a világhírű magyar hegedűművész, egyik résztvevője volt az augusztus 23-án kezdődő edinburghi fesztiválnak. A Cseh Filharmónikus Zenekarral kellett volna együtt szerepelnie, azonban a csehek megtagadták az együttes fellépést az emigráns magyar művészövel. Erre az angolok visszavonták a cseh zenekar meghívását! (*Manchester Guardian Weekly*, 1959, VIII, 27, *Musical America*, 1959, XI).

A manchesteri lap fenti száma egy másik cseh balsikerről is beszámol: «A csehek az idei edinburghi fesztiválon nagyon szomorú illusztrációját adták a megemlékezésnek, amelyet éppen a «kulturális csereakciónak» kellene elosztatnia. Az után az affér után, melynek során a cseh filharmónikusok megtagadták a magyar hegedűművészövel, Martzy Johannával való együttes megjelenést, mindenki egy másik esemény felé fordult, «A cseh művészet remekművei»-nek kiállítása felé... Ha a katalógus nem hangsúlyozná annyira a cseh művészet nemzeti tartalmát, ennek hiánya nem zavarna bennünket. Így azonban ez a megzavarodottság ingerültségbe csap át; az a meggyőződés erősödik, hogy ha valóban létezik olyasmi, hogy cseh művészet, ez a fajta bemutatása — mely keveréke a kiállítás-katalógusok egyhangúságának és egy megdöbbentő irányzatosságnak — csak arra alkalmas, hogy elrejtse azt» Az angol lap által közölt egyetlen kép a kiállításról egyébként Magyarországi Szent Erzsébetet ábrázolja.

Kónya Sándor

énekelt az ideai bayreuthi ünnepi játékokon Lohengrint. «Ritkaság — írja a *Musical America* (1959 IX) — hogy egy tenorista egyszerre jóképű, muzikális és drámai tekintetben meggyőző legyen, ahogy Kónya Sándor...» A magyar tenoristát egyébként a milanoi Scala szerződtette idén ősszel.

FÜLÖP-SZIGETEK

A Manilában rendezett dzsemborin

egy hattagú magyar cserkész-különítmény is résztvett. A július 17-én megnyílt világtáborban az árvalányhajás magyar cserkészek igen népszerűek voltak.

AUSZTRIA

Molnár Ferenc utca Bécsben

Bécs városi tanácsa egyik szeptemberi ülésén az alábbi határozatot hozta: «Uj utca-név: a XVIII. kerületben (Plötzleinsdorf) utca neveztessek el a kiváló és nagyszerű magyar íróról és színpadi szerzőről, Molnár Ferencről. Jelen határozat a kihirdetés napján lép életbe».

BRAZILIA

A saopauloi képzőművészek szervezeteinek

ezévi kiállításán három magyar is szerepelt: Pongrácz Béla Károly, Medgyessy Antal és Zinner László professzor. Az elmúlt években sokszor kaptak díjat magyarok: 1955-ben Medgyessy Antal; Zinner László 1949-ben, 1950-ben, 1951-ben, 1955-ben és 1956-ban; Pichler Károly 1955-ben, Lóczy Katalin 1957-ben. (*Délamerikai Magyar Hírlap*, 1959, IX. 6.)

Icsey Rudolf,

a neves magyar filmoperatőr kapta az idei brazil «Oscar»-t, a «SACI»-t. Az év legjobb fotográfiáját produkálta a «Cara de Fogo» c. brazil filmben. Icsey Braziliában 16 filmet készített s ez a hatodik díj, amivel munkásságát Brazília művészi körei elismerik. Otthon 64 magyar filmet forgatott.

A Könyves Kálmán
Szabadegyetem

1959. X.3-án ünnepelte meg fennállásának tizedik évfordulóját. A díszgyűlést Kógl Szeverin rektor nyitotta meg, majd Kutasi Kovács Lajos szabadegyetemi dékán tartotta meg beszámolóját a szabadegyetem működéséről. Utána művészi műsor következett, Eszenyi Olga, Nemessányi Mária, Földváry Géza, stb. közreműködésével.

COLOMBIA

Az 1959-es

Mergenthaler-
díjat

Aldor Péter magyar rajzoló-művész nyerte, aki a bogotai *El Tiempo* karikaturistája, ugyanakkor azonban az UPI szindikátus kötelékébe is tartozik. Karikatúrái a világ minden nagyobb lapjában meg szoktak jelenni. A *New York Times* pl. 25 rajzát közölte. A díjat személyesen vette át, 1959. X. 8-án, San Francisco-ban, az Interamerican Press Association évi konvencióján.

ÉSZTORSZAG

Magyar művek
észtl

Az utóbbi időben a következő magyar irodalmi alkotások jelentek meg Észtországban: Petőfi válogatott versei, Molnár Ferentől a «Pál-utcai fiúk», Gárdonyitól a «Egri csillagok», Mikszáthtól a «Szent Péter esernyője», Mörizstől «Hét krajcár» címen válogatott elbeszélések, míg Mörizs «Rokonok» c. műve ezután fog megjelenni

INDIA

A magyar
cserkészek,

akik a manilai dzsembori után Indiába látogattak, elzarándokoltak Kőrösi Csoma Sándor sirjához, Dardzsilingbe. A sir-emlékre a következő szövegű táblát szegezték:

With great respect and salutation
to our honored countryman,
the famous traveler and philologist
«KÖRÖSI CSOMA SANDOR»
Hungarian Boy Scout Association
Contingent to the 10th World
Jamboree
August, 1959.

IZRAEL

Magyar lexikon

készül Izraelben, amely a magyar zsidóság szerepét dolgozza fel, a zsidó állam felépítésében. A szerkesztő bizottság címe: Tel Aviv. P. O. B. 2874.

LENGYELORSZAG

Magyar klassziku-
sok lengyelül

1948 óta a következő magyar irodalmi műveket adták ki lengyelül: Jókai: «A kőszívű ember fiai», «Mégis mozog a föld», «Aranyember»; több Mikszáth-mű, valamint Mörizs; egy Petőfi-antológia (a fordítás egy része gyenge); József Attila-antológia, stb.

MAGYARORSZAG

A Haydn-ünnepsé-
gekről

megemlékezett a legtöbb amerikai nagylap. A *Christian Science Monitor* (1959. X. 17) ezt írta: «A Magyar Tudományos Akadémia szervezte a legnagyobb ünnepségeket, amelyekre különböző országokból Haydn-szakértőket hívtak meg. Ugy éreztük, valóban Magyarország privilégiuma, hogy ilyen fesztivált rendezzen. A nagy zeneszerző közel 30 évet töltött magyar földön s gyakran nyert ihletet az ország népdalaiból. Mi több, Budapesten, a Nemzeti Múzeumban található

a világ legnagyobb Haydn-gyűjteménye, mely főleg az Esterházy hercegek levéltárából származik...».

A *New York Times* (1959. X. 25) háromhasábos nagy cikkben számol be az ünnepségekről.

«...Esterházy Miklós herceg, Haydn mesésen gazdag patrónusa, építette az Esterházi Kastélyt, a 'Magyar Versailles'-t; ez egy pompás palota, van benne operaház, marionett színház és hatalmas park veszi körül, melyben kínai pagodák, kávéházak és szökőkútak találhatók... Az újjáépített kastély most olyan, mintha nem is lett volna háború. A helybeli parasztok, akik résztvettek a fesztiválon, ragyogó nemzeti viseletükben jelentek meg és a kastély udvara színek kaleidoszkópikus keverékét mutatta.

Fanfárok és trombiták hangja visszhangzott az erkélyekről. Minden fantasztikusnak és irreálisnak tűnt. Délután az 'Évszakokat' hallgattuk a kastély udvarán és a nap közben lassan lenyugodott; pár kis, szinte barokkos felhő ereszkedett le az óriási kastély középső része mögött, mintha külön erre az alkalomra rendelték volna őket ide. Azonban, amint a homály leszállt és az árnyak kezdtek eltakarni a halvány sárga falakat és a rövidre vágott pázsitot, az ember úgy érezte, hogy közelebb van Haydnhoz és Haydn atmoszférájához, mint bármikor az életben.

Két nappal később a Budapesti Operaházban gyűltünk össze, hogy meghallgassuk Haydn 'L'infideltà delusa' c. kétfelvonásos 'burletta'-jának felújítását, melyet 1773 júliusában adtak elő első ízben, Esterházin. Ez volt az az opera is, amelyet Haydn Mária Terézia látogatása alkalmával választott előadásra, ugyanennek az évnek az őszén. Sok Haydn-tudós ezt az operát tekinti Haydn legnagyobb színpadi művének. Az előadás, melyet Lukács Ervin vezényelt, elbájoalta a közönséget.

A 'L'infideltà' valóságos szenzációt kellett Európában. Rövidesen kiadják és egy egész sor színházban német nyelvteljesen az előadására készül-

nek. Könnyen lehet, hogy a budapesti bemutató az operát az állandó európai repertoárdarabok közé segíti sorolni ».

OLASZORSZAG

Vittorio de Sica

a világhírű rendező és filmszínész nyilatkozott a *Il Tempo*-nak a «The Journey» c., a velencei fesztiválon bemutatott hírhedt filmmel kapcsolatban: «Talán ez a film is hozzájárult ahhoz, hogy elhatároztam, filmet készítek a magyar forradalomról. Véleményem szerint 1956 októbere sorsfordulót jelent az emberiség történetében és sokkal többet kellene foglalkozni vele, mint ahogy azt a világon jelenleg teszik».

Az «Európai Magyar Írók

Kongresszusa»

szeptember 19-23 közt tartotta meg ülését Riminiben, a brüsszeli Magyar Ház rendezésében. Dr. Várady Imre elnök nyitotta meg az ülést. A «Kongresszus» fő célkitűzései: a magyar nyelv megőrzése idegenben; az ifjúság lellemi és lelki értékeinek védelmezése és fejlesztése; a régi és új emigráció testvéri találkozásának elősegítése; új tehetségek felkutatása és támogatása; a magyar kultúra lelkes, tudatos szolgálata.

Elhatározták új irodalmi folyóirat megalapítását. 10,000 példányban fog megjelenni, «Irodalmunk» címmel. Két kiadó áldozatkészsége fogja létét biztosítani. Szerkesztője Rezek Román lesz.

SPANYOLORSZAG

Lope de Vega magyartárgyú darabjai.

Az *Élet és Irodalom* (1959, VIII. 21) hírt adott arról, hogy Lope de Vega «Corona de Hungría» c. drámájának Stefan Zweig által Magyarországnak ajándékozott kézírata, ill. annak fotómásolata eltűnt. Gara László a Párizsban élő jeles magyar műfordító, a cikk olvasása után elhatározta, hogy kideríti a kézirat sorsát. Madridban megtalálta a dráma nyomtatott példányát és spanyol irodalomtörténészek segítségével Lope de Vega magyar vonatkozású műveinek listáját is összeállította. Ezek: «La Ley ejecutada», «Carlos de Hungría», «El Rey sin reino», «El Animal de Hungría», «Los terceros de San Francisco», «El Premio de la Hermosura», «Los tres diamantes», «La depreciada querida», «Porfiado vence Amor». (*Irodalmi Ujság*, 1959, X. 15).

SVAJC

Genfi Kálvin-jubileumon

Kálvin születésének 450-ik évfordulóján az egész magyar reformátusság delegációi résztvettek. Jelen voltak Győry Elemér és Darányi Lajos magyarországi református püspökök, Csete László és Büthi Sándor református lelkészek a jugoszláviai, illetve a romániai, Vargha Imre püspök pedig a cseh-

szlovákiai reformátusok képviselőjében.

Az ünnepségeken 22 állam reformátussága képviseltette magát, 45 millió kálvinista, köztük a több mint 3 millió magyar református.

SZOVJETUNIÓ

Az Ember

Tragédiája orosz fordításairól

közül érdekes cikket a Világirodalmi Figyelő (1959, I. sz.) K. Golotyina Galina tollából. Eszernit Madách művét V. A. Mazurkevics (1904), N. A. Holodkovszkij (1904) és Z. Krassenyinnikova (1905) fordította le oroszra. Az utolsó fordítás a legértékesebb.

URUGUAY

AVO-kinzóka mrát

mutatott be a Paysandu-ban, Uruguay más legnagyobb városában rendezett dokumentációs kiállítás. A kiállítást Gaspar Ödön, a Szabadságharcos Szövetség vezetője rendezte.

A kiállítás anyagának egy részét Fercsey János küldte át Buenos Airesből, aki ott már hasonló kiállítást rendezett novemberben. A kiállítás március 25-és május 10 közt volt nyitva. Ezalatt 35,000 látogatója volt. A sajtó, rádiók és a televízió részletesen ismertették a kiállítást. A kommunisták egy teherautóra szerelt miniatűr kiállítással próbálták a hatását elmentesíteni.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 „P” Street, N. W., — Kossuth House — Washington 6. D. C., USA.

Az egyetlen magyar egyesület, amelyet az Egyesült Államok kongresszusa látott el charterral. 8 millió dollár vagyunk, 30 millió dollár érvényben lévő biztosításunk van. Felveszünk az USA területén élő és 55 évesnél nem idősebb személyeket. Adunk élet-, balesetbetegség-, valamint egyéni és családi kórház-biztosítást.

KÉRJEN TAJÉKOZTATÓT!

"PAPRIKA,, AZ EURÓPAI FILMPIACON

Ez a csipős fűszer még ma is a legtöbbet idézett védjegyük. Bár már annyi nemzet konyhája honosítja, hogy lassan elmosódik eredete, mégis, még mindig ezen a címen várnak tőlünk valami lobogó temperamentumot, ha egy «Julischka», vagy «Piroschka» hancúroz a filmvászonon, vagy «schnájdig» huszártisztek veszik be lovasrohammal egy császárné (Sissy-filmek), vagy gögös hercegő (Olympia) szívét.

Az egyik legtöbb reprimandált film, a «Folyton Piroskára gondolok»; címszerepben Lilo Pulverrel, akinek filmbeli mamája Simó Margit. A hatalmas sikeren felbuzdulva, a színpadi változathoz is nagy reményeket fűztek, ez azonban csak a bájos *Barbara von Nadynak* (Nádasdy Barbara) jelentett még utolsó szereplési lehetőséget és sikert. Ő azóta végleg hátat fordított kátyubajutott karrierjének és inkább boldog feleség Párisban. Amikor két évvel ezelőtt minden ujságospultról Barbara mosolygott, mint «Az én szép mamám» főszereplője, — az új Gál Franciskáról beszéltek. Nemcsak jó sajtót, hanem kitűnő rendezőt is kapott *Josef von Baky* személyében. A film valóban szép siker volt. A Litvak-filmben («Az utazás») is láttuk még kőrtáncot ropni Yul Brynnerrel, de már csak kis mellékszerepben, — azután «Piroschka» copfjaiban búcsút intett a hírnévnek. Egyelőre. (?)

Az «Utazás» — ban egyébként az idősebb *Kőváry-t* is láthattuk, mint öreg magyar parasztot, — irigylésreméltó társaságban. A gyönyörű francia filmszínésznő, Anouk Aimée partnere volt, aki egy magyar partizánlányt játszott.

Ha valaki aggódna a Paprika-árfolyam megrendülése miatt — sürgősen megnyugtathatjuk: *Ferrari Violetta* már második filmjét forgatta Berlinben, utóbbi címe «Paprika» és ez biztos nem véletlen.

Hamisítatlan márká azonban mégiscsak *Rökk Marika* ma is, aki jelenleg Bécsben, a RaimundTheater-ben kavarr sok port

«Rozi» körül (Wirbel um Rosi). Minden női és magyar öntudatunk és májunk gazdagra hízik, ha halljuk és olvassuk a Marikaért rajongó dicsőimnuszokat: Az Elpusztíthatatlan, az Örökifjú, az Utólérhetetlen! És ebben nincs semmi túlzás. Az ő temperamentuma valóban elsodró, groteszk humora üdít és gyógyít. Szédítően táncol és ötletei, bátorsága a csunya-sághoz elbájolnak és meggyőznek. Három nagy musical-ja futott, óriási sikerrel come-back-je óta: «Éjjel a Zöld Kakaduban», «Szabad a színpad...» és «Premier előtt». Nagy siker mindhárom és igazán jó szórakozás. Az ember általában tudja, hogy mi vár rá és mit várhat, ha leül musical-t nézni, de amit Marika nyújt, az olyan, ami jazz-ben edzett idegeinket és rohanásban eltompult agyukat ma is felrázza. Megőrizte édes magyar akcentusát, mindig Marika marad, nemcsak címszerep szerint, hanem tematikailag is. Ma is a pecches és szeles bakfis, aki majdnem elkésik a premierről, mert félreértésből zárva tartják valahol, fog-, vagy bolondházban.

A «Paprika» másvénáju kedvelői részére Zsa-Zsa Gábor és Éva Bartók tölthet meg színnel és fűszerrel a film-(pletyka-) rovatokat.

Bartók Éva változatos népszerűségének újabb talpköve készülő memoárja — «Amiért érdemes élni» címmel. A sajtót legélénkebben egyébként legújabb pékinas kalapjai és ékszerbetétes cipősarkai foglalkoztatják, mióta elült a zaj a gyerek körül, — akinek apja ma is titok. Nem hallunk felfedezett yogaszervenvedélyéről, amelynek segítségével új életet (?) kezdett és a férjjelöltek is kiheverték a botrányok nyilvánosságát. Milyen kár, hogy ennyi «hirrel» kell egy nevet felszínen tartani. Milyen kiváló volt az «Arzt von Stalingrad-» ban! (Szintén *Baky József* rendezése). Egyébként végzetes szépsége hol heverőn elnyúló call-girl szerepben ölt testet, hol kémnő, vagy a Titokzatos; — áldozata egy jól jövedelmező sémának,

mint annyian.

Zsa-Zsa Gábor-nak is sokat olvasunk párokáiról és prémjeiről, melyekkel mindig újra lázba hozza a fesztiválok résztvevőit, és láttuk Mario Lanza mellett a «Sänger von Capri»-ban. A film nem volt különösebb, ma mégis megható visszagondolni Lanza egyik utolsó szerepére. Békefi Istvánnal beszélünk, aki nemrég még lent tárgyalt vele Rómába, két tervbevetett filme forgatókönyvéről: «Kacagj Bajazzo» és «Girardi». Turai Idával felváltva mesélték, milyen kedvesek voltak Lanzaék, — a négy mulatságos gyerek és a bájos feleség.

Békefi István forgatókönyvei sok babért szereznek a magyar paprikának, — hogy a fűszernél maradjunk. Olasz-spanyol koprodukcióban készült tavaly egy filmje Bodziról, «aki» egy kutya. A film címe is már kedves: «Der Hund, der Herr Bodzi hiess...» és ha hozzávesszük, hogy rendezője *Vajda László*, akkor nyilvánvaló, hogy a film megkapta a kritikuskok évi egyszeri díját, s még néhány más német predikátumot. Nemrég mutatták be Békefi legújabb filmjét, «A férfi aki átment a falon...» — és kitüntető «wertvoll» besorolást kapott. Ismét kétszeres magyar siker, mert a rendező megint *Vajda László*. A férfi, aki át akar menni a falon — egy kisémbert (Heinz Rühmann), aki mániákusan fessegeti szűk kis élete korlátait. Aztán, mikor eléri nagy vágyait, — át tud menni a falon, — rájön, hogy tulajdonképpen nem volt érdemes. A derűs-komoly hangnem mellett még az egész könnyű műfajnak is jutott a hamisítatlan Békefi-fűszerből: Peter Krauss teenager-félistennek írt forgatókönyvet arról, hogy «Mindenki szereti Pétert».

A legújabb *Gottfried Reinhardt*-filmhez («Búcsú a felhőktől») ugyancsak magyar író készítette a forgatókönyvet: *Fodor László*.

Harsányi «Wishky szódával» c. regénye is filmet ölt — rendezője *Wolfgang von Liebeneiner*.

A magyar story azonban nemcsak a német és osztrák filmpiacon közkedvelt, nagy amerikai produkciók is szívesen köl-

töznek magyar témákkal filmezni Bécsbe. Alig győztek ünnepelni az autogramgyűjtő céhek és starrajongó klubok; — *Molnár Ferenc* Olympiáját (Paramount Film) olyan nevekre bízták, mint *Sophia Loren* és *Maurice Chevalier*. A filmváltozatban a magyar tiszt ugyan átalakul amerikai üzletemberré, de hát — tempora mutantur. Egyébként a film stílustöretlenségének olyan biztosítéka volt, mint a rendező: *Kertész Mihály* (Michael Curtiz). Szinte minden riportban külön megemlégtették azt a biztoskezü műgondot, amellyel *Kertész Mihály* örködött a millió és légkör hitelessége felett. Bécs pazar palotáival, műkincseivel és kedélyével persze nagy segítségére volt a magyar eredetű ingyencsék elkészítésében.

Bécs temetett is, — egy másik amerikai produkció magyar rendezőjét, *Charles Vidort*, akinek félbemaradt műve a «Lobogó lángok» (Columbia Film). Nagy megrendüléssel hozta főhelyen minden rádió- és újsághír a tragikus halálhírt és minden megemlékező méltatásban kiemelték a nagy rendező magyar származását. A Liszt-film az ő nevének emlékműve marad.

Egy «Földreszállt angyal»-t rendezett saját forgatókönyve alapján *Radványi Géza*. *Romy Schneider* játszotta az égi tünteményt, — védencét *Henri Vidal*. Sajnos valóban csak «játszották» és a közönség kevés meggyőződéssel távozott a mozikból. A langyos sikeren sajnos a film gyönyörű *Côte d'Azur* háttere sem sokat segített.

A Riviera úgy látszik nagyon vonzza a rendezőket. Érthetően. *Cziffra Géza* is ott forgatott *Peter Alexanderrel* (Slágerkedvenc Nr. 1/b.), aki mint szegény diák addig bizonygatja, hogy «Nem vagyok Casanova», míg egy búbajos amerikai milliomos lány (*Gerlinde Locker*) és a közönség ezt el is hiszi és — mindenki párjára lel. És, ha ezt ők ketten viszik filmre — *Cziffra Géza* és *Peter Alexander* — akkor még azok is kitünően mulatnak, akik azt szokták mondani, hogy a közönségnek «mindent be lehet adni». A moziprogrammok bőségéből lélektani

drámát, francia vigjátékot, sex-filmt, vagy musicalt választhat bárki, saját aznapi hangulata és igénye szerint és mindegyik lehet jó a maga nemében. A rutinos mozilátogató pontosan felismeri már a szereposztásból, vagy a címből (hála a sablonnak), hogy mit várhat és azt kapja, amit választ. Biztos rengetegen választják Cziffra és Peter Alexander másik zenés vigjátékát is — «Salem aleikum...» — melyet Tangerben forgattak.

Két másik magyar rendező — tele «von» - nal: Ákos von Rátónyi és Eduard von Borsody. Mellesleg lehetséges, hogy a filmtudósítók már merő megszokásból írnak minden magyar filmrendező neve elé «von»-t (Geza von Bolvary, Geza von Cziffra, Geza von Radanyi, Ákos von Rátónyi, Eduard von Borsody, Josef von Baky). Talán pirulnánk, ha nem látnánk a motívum mögött magát az ezerfejű közönség sznobizmusát, mely szívesen helyezi maga fölé ideáljait, akikkel legalább szórakozásban azonosíthatja magát.

Rátónyi Ákos Hamburgban Shaw: «Warrenné mestersége»-t rendezte Lilli Palmerrel a címszerepben.

Borsody Ede nevét is kétszeresen látjuk (forgatókönyv és rendezés) «Ha megkondulnak a harangok» c. film vezérgárdájában, melynek főerősségei Willy Birgel, Annie Rosar és a Wiener Sängerknaben-kórus.

Beszámolónkban utoljára hagytuk Baky Józsefet, mint egész nemes ízt. Az ő filmjei nemcsak biztos közönségsikert jelentenek («Az eszményi feleség»), hanem élő problémák felvetését és megoldását. Nagyon sok film készül a fiatalságról mostanában, — minden nemzet sajátos előadásában. A fiatalok természetesen kíváncsiak arra, hogy ők milyenek is a valóságban és sajnos sok film esik abba a bűnös hibába, hogy az «elrettetés» módszerével csak a népszerű romlottságot segíti megszokni. Helytelenül alkalmazott realizmussal olyan képet mutat a sokszor «biztos» családi fészkekből moziba rucanó fiatalságnak, amihez még nem nőtt fel és amiből nem remélhet kiutat. Min-

den serdülőnek első diadalai közé tartozik az első cigaretta, vagy a hajtási engedély és természetesen mindenféle szórakozás «Csak felnőtteknek». A moziban aztán idő előtt válik kiábrándulttá és örömtelenné, elveszik illuzióit, mégha nem is mind próbálta ki személyesen a «veszélyes játékokat». Ezt a szülők érthetnék meg a legjobban és elsősorban ők hibáznak végzetesen, ha zsebpénzzel rázák le gyermekeiket, akik a mozikban koravén mindentudókká válnak. Elég sok film már lemondó beletörődéssel regisztrálja a reménytelen generációt, amelynek felfokozott fantáziája a slágerörületben és unalomból űzött bűnözésben keres izgalmat. Baky József megérti a fiatalság szórakozásait, lépést tart és mellettük van, filmjeivel megtanítja őket jazz mellett is helyesen élni. Lám a fiatalok elsőszámú kedvencükké avatták Baky legújabb felfedezettjét, Sabine Sinjent, az üde és tiszta kislány-típust, aki azért minden porcikájában «mai» («Stefanie»). És ez nagyon biztató.

«Paprikásan» kezdtük, de nem szeretnénk, ha valaki is azt a benyomást szűrné le, hogy ez a szimbólikus márka még ma is csupán elsőprő lendületet, vagy pusztai romantikát produkál barna szépségekkel. Beszámolónkban el szeretnénk volna mondani azt is, hogy a magyar származású tehetségek olyan magasnívójú művészetet nyújtanak, melyet nyugodtan meghonosíthatnak «más nemzet konyháján» is.

Németh Ildikó
(Bécs)

KATOLIKUS SZEMLE

Negyedéves folyóirat a
keresztény szellem és a
magyar kultúra szolgálatában
Via della Conciliazione 44

Roma (Italia)

KÖRÖSI CSOMA SIRJÁT HELYREÁLLITOTTÁK!

Legutóbbi számunk munkatársa, Sister Savitri (Khanolkar), akciót indított Kőrösi Csoma Hardzsilingi síremlékének helyreállítására. A lapunkban közölt Csoma-cikkek alapján és a Kőrösi Csoma Segélyalap, Máday Béla, valamint a Hírünk a Világban tibeti menekültek számára meghirdetett gyűjtésének megemlékezésével nagy cikket írt a *The Illustrated Weekly of India* 1959. augusztus 9-i számába. A Csoma síremlékével illusztrált cikk címe: «Csoma de Koros: 'The Hungarian Tibetan'». Így fejeződik be:

«Sajnálatos, hogy emlékműve, valamint felbecsülhetetlen értékű művei, melyeket akkoriban a Bengáli Ázsiai Társaság adott ki, figyelemre szorulnak; az előbbit helyre kell állítani, az utóbbiakat újra ki kell adni.

Azt is meg kell említenünk, hogy nem egyedül a világ tibetológusai és a buddhista szerzetesek kívánják feléleszteni Csoma emlékét. Száműzetésben élő magyarok, akik első külföldi keresetüknek egy nagy részét a tibeti menekült-táboroknak küldték, szintén élénk érdeklődést tanúsítanak honfitársuk iránt, aki annyira előre jelezte a Magyarország és Tibet közti kapcsolatokat, hogy egyformán kiérdemelte a tudomány háláját és a szentéletűek dícséretét».

Sister Savitri szerkesztőnkhez írt, 1959. augusztus 30-i, levelében beszámol akciója eredményéről.

«Meg kell mondanom — írja többek közt —, hogy az a mód, ahogy a magyar menekültek felajánlották első külföldi keresetük egy részét [a tibeti menekülteknek], mélyen megindította az indiaiakat, akik erről tudomást szereztek. Különösen Ten-Zing [a Mount Everest meghódítója] hatódott meg.

Bizonyára érdekelni fogja Önt, hogy az Ázsiai Társaság rendelkezésre bocsátotta azt az összeget, amennyire a síremlék helyreállításának költségeit becsültem s nekik jeleztem. A helyreállítási munka holnap indul meg. A törött üvegdarabok

kat eltávolítják, a márványtáblákat leisztítják s lecsiszolják és új üveglapokat tesznek a régiek helyére. ...Négy virágtartót helyeznek a korlát négy sarkára. Az Ázsiai Társaság ahhoz is hozzájárult, hogy a síremlék körüli fekete korlátot újra fessék.

Midőn két-három héttel ezelőtt oda mentem, meglepetésemre egy új táblát — kis rézlemezt — találtam a Magyar Tudományos Társaság [t. i. Akadémia] táblája felett, a déli oldalon. Pár nappal azelőtt magyar cserkészek helyezték el, akik Delhibe jöttek dzsemborira [a dzsembori Manilában volt, onnan érkeztek; a tábla szövegét lásd a Nyugati Figyelőben]. Ugy hallom, sok fényképet készítettek minden oldalról. Meg kéll mondanom, hogy a temető munkásait mindez nagyon meglepi; sohasem láttak ilyen tevékenységet a temetőben, sem ekkora figyelmet egyetlen régi sírnak szentelve. Cserkészek, Ten-Zing, vállalkozók [ti, a renoválást végzők] és Isten tudja mennyien mások.

A mi 'szentéletű barátunk' élettörténetének közlése, miután az a legelterjedtebb angolnyelvű illusztrált heti képeslapban jelent meg, azt eredményezte, hogy az Ázsiai Társaság, amely sohasem válaszolt leveleimre, azonnal levélben fordult hozzám és helyreállítás költségeire becslést kért...

Amikor ezeket a sorokat írom, valószínű, hogy még sokkal többen fognak menedéket keresni. Háborús felhők függenek határaink felett. A kínaiak kis háttérmenti területeket foglaltak el országunkból. Különös kívánságaik vannak: az egész Himaláját követelik. A szegény

FÜGGETLEN MAGYARORSZÁG

az ausztráliai magyarok

lapja

Box 3933. G.P.O.

Sydney, N.S.W.

tibeti menekültek, akik Kalimpongon vagy Bhutanon át jöttek ide, meghúzódnak mint az egerek. Újabb hírekből az tűnik ki, hogy maguk a kínaiak mozdítják elő a tibetiek átjvetelét, teherautókon toloncolva át őket a határon.

Midőn az Önök szives adományai ideérnek, nyugodtak lehetnek, hogy helyesen lesznek felhasználva; akár kicsi akár nagy, egy vagy több családon segíteni fog. Elhelyezésüket fogja biztosítani, vagy eszközöket, szerszámokat asztalosmunkához, fafaragáshoz vagy szövéshez, hogy új életet kezdhessenek és megkereshessék a kenyerüket. Ez mentesíteni fogja őket az állandó megaláztatástól, hogy kolduljanak az élelmükért vagy időtlen időkig várakozzanak, amíg a bürokrácia kormánypapirokhoz és engedélyekhez segíti őket».

Szeptember 29-én — amikorra gyűjtésünk első eredménye Dardzsilingba ért — ezt írja Sister Savitri:

«Már kapcsolatban vagyok megbízható tibetiekkel, akik gondosan kiválogatják a segítségre legérdemesebb eseteket. Ha elegendő adomány folyik be, új élethez lehet segíteni tudósokat és kézműveseket azzal, hogy lakást vagy épületet bérelünk

a számukra, valamint hogy gondoskodunk arról, hogy munkájuk eredménye a piacra jusson.

A síremlék gyönyörű a helyreállítás után. Narancsszínű lótusz (cementből) koronázza. Az embereket máris vonzza az emlékmű és a helybeliek tisztelettel hajolnak meg az ismeretlen láma sírja előtt, akinek hírneve feléledni látszik. Egy angol buddhista hölgy is elzarándokolt hozzá, buddhista énekeket énekelt és virágot ajánlott fel». [A helyreállított síremléket lásd a képes mellékletben!].

* * *

Kőrösi Csoma síremléke évtizedek óta omladozott. Minden magyar látogatója megdöbbenéssel adott erről hírt és sürgette helyreállítását. De se az otthoni hatóságok, se az emigrációs szervek nem tettek semmit.

S most íme, buddhista testvéreink gondoskodtak a nagy magyar tibetológus emlékművének restaurálásáról, hírnevének India-szerte való felélesztéséről.

Háláljuk meg mi ezt azzal, hogy adományainkkal segítünk annak az országnak a menekültjein, amelyet Kőrösi Csoma Sándor második hazájának tekintett.

Felhívás olvasóinkhoz

Sokezer tibeti kényszerült hazája elhagyására. Sorsuk nem ismeretlen előttünk és arra a szolidaritásra emlékeztet bennünket, melyet a szabad világ tanusított a magyar menekültek megsegítése terén az 1956-os forradalom után.

Folyóiratunk az olvasók segítségét kéri és továbbít minden összeget, melyet a tibeti menekülteknek ajánlanak fel. A segély közvetlenül is elküldhető ajánlva a következő címre: Sister Savitri (Khanolkar), «Ramkrishna Vedanta Ashram», Vilamber Estate, Darjeeling, Bengal. INDIA.

Appeal to our readers

Thousands of Tibetans were forced to leave their country. Their plight is not unknown to us and reminds us of the solidarity of the free world in aiding the Hungarian refugees after the 1956 Revolution.

This periodical appeals to the generosity of our readers. We will transfer any contribution offered to the Tibetan refugees; or send your contribution in registered letter directly to Sister Savitri (Khanolkar), «Ramkrishana Vedanta Ashram», Vilamber Estate, Darjeeling, Bengal, INDIA.

AFRIKÁBAN TÖRTÉNT

Két sebesült idegenlégiós közül az egyik többnyire magyar. Ha tulélik, a Sidi-ben-Abbes-i légiós kórházból Dakarbába mennek retablírozni.

A dakari Cafè de l'Avenir-ben ketten idogálnak. A másik francia.

— Te magyar vagy?

— Az.

— Van ám itt egy honfitársad.

Tömzsi őrmesterünk szeme felcsillan.

— Hol?

— Százötven mérföldnyire, a bozótban.

— Olajat kutat?

— Nem. Néger törzsfőnök.

— Nana. Hogy hívják?

— Krembol.

Ez már sok. A törzsfőnökség még hagyján. Az őrmester két konyakot rendel.

— Nem magyar az, — mondja keményen és lekoppantja a kupicát.

— Fogadjunk!

— Egy láda pezsgőben.

— No, akkor gyerünk!

Negyedfélórát zötyögnek az utatlan bozótban. A kopott jeep végre bekanyarodik a faluba. Kuposfedelű sárkunyhók,

túró malac, benzinkannából tákolt ólak. Szabályszerű szenegál falu.

A francia bekiált a főnöki kunyhó ajtónyílásán:

— Chef, itt egy honfitárs! —

Mocorgás odabenn, azután valaki kikászálódik. Hunyorogva körülnéz és kezetyujt:

— Jónapot kívánok. Ön is magyar?

Az őrmestert elfutja a pulykaméreg:

— Én igen! De maga kicsoda? Egy láda pezsgőt veszitek maga miatt! Mi az, hogy Krembol?

— Krumpholz vagyok, — mutatkozik be a törzsfőnök. — Kiszolgáló voltam a Komenosz-cégnél a Nagymező-utcában.

— Hogy lett akkor magából törzsfőnök?

— Katonai soffőr voltam a Francia Zónában. Bezupáltam. Kapitányomat Dakarbába helyezték. Ott én elvettem a főnök lányát. Tavaly bekrepiált az öreg és megörököltük.

— Gratulálok! — viczorog az őrmester. Azután kissé enyhültebben:

— Találkoztott már magyarral errefelé?

— Csak eggyel. Baptista hittérítő volt Amerikából... (vy)

KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR

MAGYAR TUDÓS 1784-1842

NYUGSZIK ITT.

AZ EGÉSZ VILÁGNAK: A KELETI NYELVTUDOMÁNY
ALAPVETŐ NAGYSÁGA

NEKÜNK HONFITÁRSAINAK MEG A HAZASZERETET ÉS
A TUDÓS ÖNFELÁLDOZÁS ÖRÖK PÉLDÁJA
NEMZETÉNEK BÖLCSŐJÉT KERESTE ÉS A MAGA SIRJÁT
TALÁLTA ITT. - DE HALHATATLANSÁGÁT IS.

« Egy szegény árva magyar, pénz és taps nélkül, de elszánt kitartó hazafiságtól lelkesítve, Körösi Csoma Sándor bölcsőjét kereste a Magyaroknak és végre összeroskadt fáradalmi alatt. Távolságától alussza itt örök álmát, de él minden jobb magyarnak lelkében. »

Gróf Széchenyi István

EZ EMLÉKTÁBLÁT EMELTE

1910 MÁJUS 30.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

THE WORLD'S FINEST...

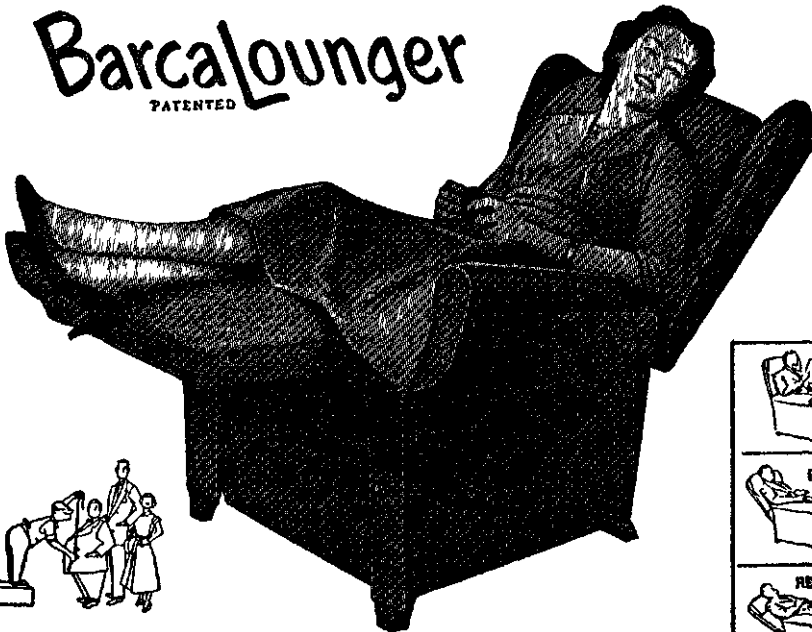
MOST COMFORTABLE RECLINING CHAIR

THE ONE AND ONLY

No other chair can come close to the quality and comfort of a BarcaLounger. It's a handsome chair, built by expert craftsmen, and features „Floating Comfort". The back-rest, seat and leg-rest are synchronized to cradle your body automatically in any position from sitting to full reclining ... without knobs or levers.

BarcaLounger

PATENTED

WHAT SIZE CHAIR DO YOU WEAR?

Barca Loungers come in sizes and styles to suit everyone. In beautiful fabrics, plastics and genuine top-grain leathers. Plain or pillow backs. Be sure you get a correct fit!

At your favorite furniture or department store!

BUILT BY BARCALO OF BUFFALO

Magyar Könyves Céh

A Magyar Írók Szövetsége Külföldön saját vállalkozásban könyvsorozat kiadását határozta el. Az évenként megjelenő hat kötetből az első három már nyomdai előkészítés alatt áll és október végén jut el az előfizetőkhez:

Déry Tibor: Vidám Temetés és más elbeszélések. A kiváló író válogatott novellái.

Bibó István: Harmadik Ut. A nagy politikai gondolkodó tanulmányai.

Kilenc költő. A mai nyugati magyar költészet legjava. A további (1960 február) három kötet:

Cs. Szabó László: Fantáziák. A kiváló esszéíró szépróza kötete.

Méray Tibor: Bucsulevél. A regény főszereplőjének, egy kommunista tisztviselőnek őszinte vallomása.

Faludy György: Összegyűjtött versei. A népszerű költő legszebb versei.

Az Írószövetség e könyvsorozatának az a célja, hogy külföldön a magyar írókat munkára serkentse, a magyar olvasóknak irodalmi értékű műveket adjon.

A Magyar Írók Szövetsége Külföldön az írók és olvasók közös erőfeszítését célozza, amikor Magyar Könyves Céh néven az Erdélyi Szépmíves Céh mintáját követve előfizetést hirdet az első

hat kötetre. A hat kötet egyenként könyv-árusi forgalomba nem kerül. Csak együttesen rendelhetők meg előfizetéssel. A könyvek famentes papíron bibliofil kiállításban, félvászon kötésben jelennek meg. Az egész sorozat előfizetési díja US. \$ 15, illetve ennek megfelelő összeg más pénznemben. Aki a magyar írók munkáját előfizetésével támogatni kívánja a mellékelt urlapot töltsse ki és küldje be, hogy a prospektust az előfizetési feltételekkel, címére megküldhessük.

Itt kivágandó!

HUNGARIAN WRITERS ASSOCIATION
ABROAD

14, St. George Street, London W. 1.
England

Magyar Könyves Céh

Név

Foglalkozás

Pontos cím.

KÁRPÁT

szépirodalmi, képes családi folyóirat
a világban szétszórt magyarok részére.

A KÁRPÁTban az egész család számára van tartalmas olvasnivaló: neves íróink novellái, regényei folytatásokban, régi értekeink kitűnő művei, versek, ifjúságunk szórakoztatására és oktatására elbeszélések, rejtvények, gyermekrovat, asszonyoknak hasznos tanácsadás, konyhaművészet, kitűnő kötési minták, keresztrejtvény, sakk, viccek, stb.

A KÁRPÁT 64 nagy oldalon jelenik meg havonta.
Előfizetési díj egy évre (12 szám) S 10.00 félévre \$ 5.00

Az előfizetés a következő címre küldendő:

KÁRPÁT c/o Hung. Sunday, 4160 Lorain Ave. CLEVELAND 13 Ohio USA.

Our Reputation in the World

English Summary

Joseph Domján, outstanding Hungarian artist in colored woodcuts, lives and works in the U.S. for two years. During this time he achieved considerable successes. His works were exhibited in twenty-five great cities. Many important museums all over the world bought his pictures, e.g. the Metropolitan Museum of Art, the Cincinnati Art Museum, the Philadelphia Museum of Art, the National Museum in Stockholm, the Albertina in Vienna, the Victoria and Albert Museum in London, the Sao Paulo Museum of Art, etc.

His first book based on an American theme was published only recently. It is a book about Henry Hudson, illustrated with woodcuts and printed by hand. The successes of Joseph Domján are analyzed by György Szabó (New York), who also quotes the appreciation of Domján by Norman Kent, published in *American Artist*, Oct. 1959.

Lajos Kutasi Kovács (Sao Paulo), in his article, «The art of our age - did it overcome the crisis?», compares Domján's significance in painting with that of Bartók in music.

The story, how Philharmonia Hungarica was

founded after the Hungarian Revolution, is told by Julius Zsakó (New York).

The rôle played by Hungarian actors and directors in the European film-industry is discussed by Ildikó Németh (Vienna).

The column «Western Observer» informs us about: the naming of a street in Vienna after the famous Hungarian playwright, Ferenc Molnár; Vittorio de Sica's plan to produce a film on the Hungarian Revolution; the participation of the delegations of the more than three million Hungarian Calvinists, coming from Hungary, Rumania, Slovakia and Yugoslavia, at the Calvin anniversary celebrations in Geneva; the Brazilian «Oscar» given this year to a Hungarian movie man, Rudolf Isey; the tenth anniversary of the Free University «Könyves Kálmán» in Sao Paulo; the Mergenthaler Prize given this year to the internationally known Hungarian cartoonist, Péter Aldor, who lives in Colombia.

The supplement «Bibliográfia» starts to publish the bibliography of Professor László Pálincás (Firenze), listing the books written in Hungarian abroad since 1945.

Notre Réputation dans le Monde

Résumé Français

Joseph Domján, l'artiste xylographe hongrois s'est établi il y deux ans aux Etats Unis d'Amérique. Depuis, il a remporté d'importants succès. Il a déjà organisé 25 expositions individuelles dans différentes grandes villes du pays. Partout dans le monde des musées de premier ordre ont acheté de ses œuvres. Ainsi le Metropolitan Museum of Art, le Cincinnati Art Museum, le Philadelphia Museum of Art, le Musée National de Stockholm, l'Albertina de Vienne, le Sao Paulo Museum of Art, le Victoria and Albert Museum de Londres, etc. Son premier livre, imprimé à la main et illustré de ses gravures sur bois, traitant du grand explorateur Henry Hudson, vient de paraître en Amérique. György Szabó (de New York) traite des succès de Domján, et nous fait connaître, en même temps, l'étude parue de la plume de Norman Kent, dans la revue «*American Artist*», au sujet de cet artiste.

Lajos Kutasi Kovács (de Sao Paulo), dans un article intitulé «L'art contemporain a doublé le cap du point mort» situe la place qu'occupe Domján dans l'art moderne, et compare l'importance de celui-ci dans la peinture

à celle prise par Bartók dans la musique.

Gyula Zsakó (de New-York) nous relate l'histoire de la création de «Philharmonia Hungarica»; Ildikó Németh (de Vienne) nous rend compte de la situation occupée dans la vie européenne du cinéma par les acteurs et les metteurs en scène hongrois.

La rubrique: Observateur Occidental donne les comptes rendus suivants: Une rue de Vienne a été baptisée: Ferenc Molnár; Vittorio de Sica prépare un film sur la révolution hongroise de 1956; etc.

Hirünk a Világban

Editor:

Csicsery-Rónay I. szerkesztő

Főmunkatárs: Szabó György

P. O. Box 1005

Washington, 13, D. C.,

U.S.A.

Arti Grafiche Linotypia E. Cossidente - Roma

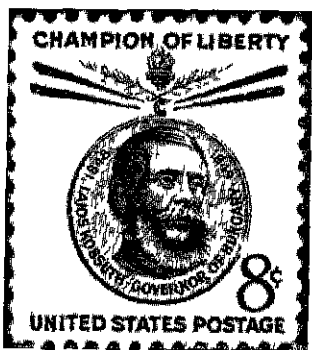
HIRÜNK A VILÁGBAN

KÉPES MELLÉKLETE

1959 július-október

Domján József «Henry Hudson of the River» c. uj művéből.

Az amerikai Kossuth-belyeg.

Martzy Johanna az edinburghi fesztiválon szerepelt.

Our Fate Is In The Hands Of These Immigrants

EDWARD TELLER
Hungarian
"H Bomb Father"

WERNER VON BRAUN
German
Rocket Specialist

EDMUND HUNTER
English
Famous A-1 Pilot

GEN. BERNARD SCHRIEFFER
German
Air Force "Bloody Nose"

DR. PHILIP THORNDIKE
New Zealand
Rocket Fuel Expert

DR. VON KARMAN
Hungarian
Top Aeronautical Engineer

DR. PAUL WIGNER
Hungarian
Top Biometric Physiologist

DR. JOHN VON NEUMANN
Hungarian
"The Computer King"

Atomic, Missile Work Boosted By Refugees

By Robert Browning

Post World War II

Since America in the United States has grown great or the new mind and the new brains that have flowed to her radiance across her ocean.

THE WEATHER

OCCASIONAL RAIN today and tomorrow. High both days, 47. Low tonight 34-36. TUESDAY: BREEZY. High 42. Low 28. WEDNESDAY: High 42. Low 28. Forecast for the week of Dec. 7, 1958. (Table, Page 41.)

Seattle Post-Intelligencer

MASS 2,200

The Great Newspaper of the Great Northwest

Founded 1851

SUNRISE FINAL

VOL. CLV, NO 98

Printed in Seattle, Wash.

SEATTLE, SUNDAY, DECEMBER 7, 1958

5**

PRICE 20 CENTS

Gorogország Nagy Imre-bé-lyeget adott ki

Nyolc tudós akik a *Seattle Post Intelligencer* szerint megmentettek Amerikát Koztük negy magyar /Teller, Karman, Neumann, Wigner/

Starker János világhírű csellóművészünk Billingsben /Copy right by J. Padányi Gulyás/.

Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas tudósunk fizikai tanácskozást rendezett hazában /Woodshole, Mass/ a legkiválóbb szakértők részvételével.

A konferencia résztvevői Lent jobbról második: Szent-Györgyi Albert. Fent balról: Bay Zoltán, Laki Kálmán, Szent-Györgyi András

Hevesy György professzor, Nobel-díjas tudósunk legújabb kepe

A washingtoni Kossuth Hazágy udvozolta Hruscsovot

Kőrösi Csoma Sándor síremléke a helyreállítás után Mellette Sister Savitri /Khanolkar/, aki kiharcolta a Bengáli Ázsiai Társaságtól a renoválási költségvetést